

DOEFICHE SPELLEN PARTICIPATIEF DRAMA

Spellen zijn essentieel bij Participatief Drama. Ze worden ingezet om fantasie en creativiteit aan de oppervlakte te brengen, gewoontes te doorbreken, zintuigen aan te scherpen en onvermoede talenten naar boven te halen. Samen spelen zorgt voor groeiende vertrouwensbanden en intimiteit. Dat vertrouwen is essentieel om met eigen verhalen te kunnen werken en om samen de toekomst te verbeelden. Door ons al spelend een andere wereld voor te stellen, kunnen we die immers ook in de realiteit vormgeven.

Je kan de spellen te allen tijde inzetten. De leerlingen doen het graag, zijn zich niet bewust van het feit dat ze daadwerkelijk iets aan het leren zijn en ze leren spelenderwijs omgaan met het maken van fouten.

De meeste van de spellen hieronder vind je terug in het boek *Een scène schoppen* van Luc Opdebeeck¹ of in het boek *Games for Actors and Non-Actors* van Augusto Boal²

KENNISMAKEN

Diepte-interview van één minuut

DOEL | namenspel, groepsvorming, kennismaking

De leerlingen maken tweetallen, die elkaar een minuut lang mogen interviewen (of zo lang als nodig is, maar in elk geval kort). Dit interview mag over van alles gaan, maar ze moeten in elk geval de naam van de ander te weten komen. Ze kunnen bijvoorbeeld vragen naar hobby's, woonplaats, werk, enzovoort. Voordat ze beginnen aan het interview, vertelt de begeleider dat ze na de interviews elkaar voor zullen stellen aan de rest van de groep. 'Dit is Mohammed, hij is 12 jaar, zijn lievelingseten is spaghetti', enzovoort.

OPWARMING

Iedereen die...

DOEL | fysieke opwarming, kennismaking, loskomen van de stoel

De groep zit in een ruime cirkel op stoelen, de begeleider staat in het midden en heeft als enige geen stoel. De begeleider begint met 'Iedereen die...' en zegt dan iets dat geldt voor hem- of haarzelf. Bijvoorbeeld: iedereen die bruin haar heeft. Iedereen die ook bruin haar heeft moet nu opstaan en een andere stoel zoeken. Ook de persoon in het midden gaat een stoel zoeken, dus er zal iemand anders in het midden overblijven die opnieuw zegt 'Iedereen die...' en dan iets dat geldt voor deze persoon.

Deze oefening kan naar behoefte verdiept worden in verschillende stappen, bijvoorbeeld:

- Het mag niet meer gaan over zaken die je aan de buitenkant aan iemand kunt zien (dus geen uiterlijkheden meer als oogkleur of kleding)
- Het gaat over je toekomstdromen of wensen, de dingen die je graag nog zou willen in je leven
- Dingen die je niet meer wilt, waar je een hekel aan hebt
- Enzovoort.

AANDACHTSPUNTEN

Het is bij deze oefening van essentieel belang dat mensen alleen iets zeggen dat ook voor henzelf geldt. Vraag bij twijfel: geldt dit ook voor jou? Als het antwoord nee is, dan mag de leerling dit niet vragen en moet hij iets anders bedenken.

16, 8, 4, 2, 1, schreeuw!

DOEL | fysieke opwarming, nieuwe energie krijgen

De leerlingen staan in een cirkel waarin ze zich goed kunnen bewegen. In snel tempo worden alle ledematen geschud, terwijl iedereen hardop meetelt. Eerst wordt de linkerarm 16x geschud, dan de rechterarm, dan het linkerbeen, en dan het rechterbeen. Zonder pauze wordt daarna doorgedaan met alles 8 keer schudden, dan 4, dan 2, en dan 1. Tot slot schreeuwt iedereen zo hard als hij kan.

Wat ben je nú aan het doen?

DOEL | fysieke opwarming, lachen, coördinatie, fantasie

In duo's | **A** en **B**

A | beeldt iets uit, bvb gitaar spelen

B | zegt "wat ben je nú aan het doen?"

A | "ik sta mijn haar te kammen"

B | gaat direct zijn haar kammen

A | vraagt "wat ben je nú aan het doen?"

B | zegt "ik sta aan mijn knie te krabben"

A | gaat direct de knie krabben

B | vraagt "wat ben je nú aan het doen?"

A | zegt "ik sta een appel te eten" ... enzovoort

Het is de bedoeling dat het op tempo gebeurt en dat het heel dwaas mag zijn.

Fruitschaal

DOEL | fysieke opwarming, actie, lachen, (opnieuw) leren spelen, loskomen van de stoel

De begeleider wordt zelf ook een fruitsoort en benadrukt dat iedereen moet onthouden wat hij is. Nadat er een tijdje gespeeld is met één fruitsoort, kan de persoon in het midden ook 2 of 3 soorten fruit, of 'Fruitschaal' roepen.

Ergens in het midden van het spel kun je de nieuwe regel invoeren, dat niemand vanaf nu meer op een aangrenzende stoel mag gaan zitten, maar de cirkel moeten oversteken.

AANDACHTSPUNTEN

- Dit spel is zeer geschikt als ijsbreker
- Bij energieke groepen is er kans op rondvliegende stoelen. Je kunt hier aan het begin voor waarschuwen of indien nodig regels opstellen.
- Fruitsoorten kunnen vervangen worden door containerbegrippen te gebruiken die aansluiten bij het thema dat je wilt behandelen (ras, geloof, milieu...)

Pacman

DOEL | fysieke opwarming, concentratie, samenwerking, plezier, groepsvorming

Pacman maakt een ritmische beweging met een geluid en loopt zo in slow motion richting de lege stoel. De rest van de leerlingen mag op normale snelheid bewegen, of zelfs rennen. Doordat leerlingen opstaan, komen er weer andere stoelen vrij. Als een leerling eenmaal zijn billen van de stoel heeft gelicht, mag hij niet meer terug op deze stoel gaan zitten, maar moet hij lopen. Als Pacman een lege stoel verovert, wordt de laatste persoon die op deze stoel zat de nieuwe Pacman.

Als het Pacman echt niet lukt op een lege stoel te veroveren, kan de begeleider aangeven dat we naar level 2 gaan, waardoor Pacman mag versnellen.

VERTROUWEN

Vind je moeder terug als babypinguïn

DOEL | vertrouwen, gehoortraining, geheugen

Alle leerlingen staan in een cirkel. De leerkracht vraagt iedereen om een geluid te bedenken en je eigen geluid te laten horen. Iedereen focust zich op het geluid van de persoon rechts van hem/haar: dit is het geluid van je pinguïnmoeder, dat je straks moet zien terug te vinden.

Iedereen is tegelijk een moeder- en een babypinguïn. Je zoekt als pinguïnbaby het geluid van je moeder, terwijl je zelf je eigen geluid maakt (dat weer het moedergeluid is voor je linkerbuur). De leerkracht vraagt de leerlingen hun ogen te sluiten en in stilte door de ruimte te lopen. Als ze verspreid staan door de ruimte produceren ze zachtjes steeds opnieuw hun eigen geluid, en proberen het geluid van hun pinguïnmoeder terug te vinden. Als een leerling zijn pinguïnmoeder heeft teruggevonden, gaat de baby opnieuw links van deze persoon staan, zodat hij de moeder aan zijn rechterhand heeft. Als het goed is, ontstaat dezelfde cirkel zo opnieuw.

Oogcontact

DOEL | vertrouwen en concentratie

Groep staat in kring, iemand maakt oogcontact, loopt naar die persoon toe, die ondertussen zijn plaats verlaat door oogcontact met iemand anders. Als dit goed lukt, meer en meer mensen het veld insturen.

Oogcontact is sterven

DOEL | focus, concentratie, (oog)contact maken, stemgebruik

De leerlingen staan in een cirkel. Ze staan met hun hoofd licht voorovergebogen en kijken naar de grond. Op het signaal van de begeleider kijken ze heel duidelijk naar een willekeurige andere deelnemer in de cirkel. Als twee mensen oogcontact hebben, sterven ze allebei een zeer trage, vocale, theatrale dood. Daarna blijven ze op de grond zitten. Dit wordt herhaald tot iedereen dood is (bij een even aantal), of tot er één persoon over is (bij een oneven aantal).

CONCENTRATIE - OBSERVATIE

Hier en nu

DOEL | aandachtsoefening de leerlingen in het hier en nu krijgen

De oefeningen kunnen na mekaar worden gedaan maar ook verspreid over de dag. Het is de bedoeling dat door deze oefeningen, het zien-het horen-het voelen, regelmatig te herhalen, leerlingen steeds sneller in het hier en nu terecht komen.

Ga rustig op een stoel gaan zitten, voeten plat op de grond, schouders ontspannen, armen rustend op de benen of de stoelleuning.

ZIEN

Benoem voor jezelf in stilte 5 verschillende dingen die je ziet, concrete dingen zoals *"ik zie dat Harry een rode trui aan heeft"* – *"ik zie een blad bewegen"* – enz.

HOREN

Benoem voor jezelf 5 verschillende dingen die je hoort, concrete dingen zoals *"ik hoor mijn ademhaling"* – *"ik hoor een vogel fluiten"* – *"ik hoor een auto rijden"* – enz. Het kan moeilijk zijn om 5 verschillende dingen te horen in het begin, met de ogen dicht lukt dit beter en gaandeweg kunnen de ogen open blijven.

VOELEN

Benoem voor jezelf 5 verschillende dingen die je voelt, geen emoties maar concrete dingen zoals *"ik voel een kramp in mijn rechterteen"* – *"ik voel mijn neus kriebelen"* – enz. Ook hier is het best om te beginnen met de ogen dicht.

Deel achteraf de ervaringen met elkaar

Bradford

DOEL | concentratie, lachen, stimuleren van fantasie, ritme en beweging

De leerlingen werken in paren en staan tegenover elkaar.

De opdracht is dat je om de beurt tot 3 telt, en daarna begin je weer bij 1. De begeleider doet het voor met een vrijwilliger: alle tweetallen oefenen dit eerst. Als dit eenmaal goed gaat, wordt het cijfer 1 vervangen door een beweging met een geluid. Enz. Instrueer leerlingen dat ze voor 1, 2 en 3 bewegingen kiezen die zo veel mogelijk van elkaar verschillen, om ze goed uit elkaar te kunnen houden.

AFSLUITERS

Spreekcirkel

DOEL | iedereen ongestoord zijn/haar eigen mening laten geven, afsluiting van een proces, eventueel evaluatie

Op sommige momenten in een proces is het belangrijk dat iedereen zijn zegje kan doen en daarbij niet in de rede wordt gevallen door anderen. Deze oefening leent zich hiervoor. De leerlingen zitten in een cirkel en de leerkracht vraagt of iemand een waardevol voorwerp heeft, dat de groep even mag lenen. Dit mag een voorwerp met emotionele waarde zijn, bijvoorbeeld een steen aan een sieraad. Dit voorwerp wordt doorgegeven in de cirkel. Als iemand het voorwerp in handen heeft, is alleen deze persoon aan het woord en mag de rest alleen luisteren, zonder commentaar te geven of anderszins te reageren. Als de persoon uitgesproken is, wordt het voorwerp doorgegeven aan de volgende, totdat iedereen aan de beurt is geweest. Als iemand niets wil zeggen, kan hij/zij het voorwerp gewoon doorgeven zonder te spreken.

Variant: Sommige groepen vinden het leuk om gezamenlijk een mooi versierde 'spreekstok' te maken, die dezelfde functie vervult als het waardevolle voorwerp.

De complimentenstoel

DOEL | De oefening kweekt saamenhorigheid, levert verrassend mooie complimenten op en onderstreept de kracht van complimenten geven. Het is een afsluiter maar er kan heel veel loskomen, dus kort nabespreken is soms nuttig

De leerlingen staan in een cirkel waarin ze zich goed kunnen bewegen. In snel tempo worden alle ledematen geschud, terwijl iedereen hardop meetelt. Eerst wordt de linkerarm 16x geschud, dan de rechterarm, dan het linkerbeen, en dan het rechterbeen. Zonder pauze wordt daarna doorgedaan met alles 8 keer schudden, dan 4, dan 2, en dan 1. Tot slot schreeuwt iedereen zo hard als hij kan.